

**СЕКЦІЯ 8. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО,
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО,
КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС,
КРИМІНАЛІСТИКА**

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-318-0-29>

Барабаш А. А.,

*молодший науковий співробітник відділу дослідження проблем
кримінального процесу та судоустрою
Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташица
Національної академії правових наук України*

**ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ЕЛЕКТРОННОЇ ПОСТАНОВИ СЛІДЧОГО, ПРОКУРОРА
(Ч. 6 СТ. 110 КПК УКРАЇНИ)²**

Із початком повномасштабного російського вторгнення в Україну було внесено значна кількість змін до національного законодавства. Для належного функціонування всієї системи кримінальної юстиції та ефективного виконання завдань кримінального провадження Верховна Рада внесла низку змін як до Кримінального процесуального кодексу України. Так, Законом України № 2137-IX від 15.03.2022 р. «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам» було внесено зміни до ч. 6 ст. 110 КПК України, а якими передбачено можливість виготовлення електронної постанови слідчого або прокурора: «Постанова слідчого, дізнавача, прокурора виготовляється на офіційному бланку та підписується службовою особою, яка прийняла відповідне процесуальне рішення. У разі необхідності постанова слідчого, прокурора виготовляється в електронній формі з використанням кваліфікованого електронного

² Матеріал підготовлено у межах виконання фундаментальної теми дослідження «Теоретико-правові проблеми цифровізації кримінального провадження в Україні» (№ державної реєстрації в УкрІНТЕІ: 0121U114401).

підпису службової особи, яка прийняла відповідне процесуальне рішення, або створюється з використанням Інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування відповідно до статті 106-1 КПК України».

Також варто наголосити, що ч. 5 ст. 110 КПК України є суто імперативною та закріплює не лише процесуальну форму (структуру), а й вимоги до змісту постанови дізнавача, слідчого та прокурора. Разом з тим, КПК України не містить поняття, вимог та чіткого переліку ознак офіційного бланку. Такі вимоги до офіційного бланку, вичерпний перелік реквізитів та сталий порядок їх розміщення можна знайти в інструкціях з діловодства, що в обов'язковому порядку приймаються щорічно або на певний період часу у кожному органі дізнання, досудового розслідування та прокуратури. Діяльність цих органів без діючої, чинної та актуальної інструкції з діловодства просто неможлива [2].

Момент складання електронного документу повинен відобразити час прийняття рішення у кримінальному провадженні або завершення проведення слідчої дії. Відповідно до п. 10 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 р. № 2155-VIII (далі – ЗУ. № 2155-VIII) згадується поняття «електронна позначка часу» – електронні дані, які пов'язують інші електронні дані з конкретним моментом часу для засвідчення наявності цих електронних даних на цей момент часу[3]. Таким чином електронний документ повинен містити електронну позначку часу, яка засвідчує наявність електронних даних на момент часу, відображає момент створення документу з усіма даними, які в ньому містяться. У свою чергу, відповідно до чч. 1, 2 ст. 6 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг»: створення електронного документа завершується накладанням електронного підпису, який також використовується для ідентифікації автора електронного документа [4].

Оригінал електронного документа повинен давати змогу довести його цілісність та справжність у порядку, визначеному законодавством; у визначених законодавством випадках може бути пред'явлений у візуальній формі відображення, в тому числі у паперовій копії.

Важливим є питання використання кваліфікованого електронного підпису. Визначення поняття «кваліфікованого електронного підпису» міститься у п. 23 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про електронні довірчі послуги»: кваліфікований електронний підпис – це удосконалений електронний підпис, який створюється з використанням засобу кваліфікованого електронного підпису і базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа. Кваліфікований електронний підпис – вид електронного підпису, отриманого за результатом криптогра-

фічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача [5].

Так наразі дозволено використання електронного підпису в окремих випадках, коли вимагається кваліфікований електронний підпис. Обов'язкове використання електронного підпису на захищених носіях планувалося запуснути спочатку з 5 березня 2022 року. Але у зв'язку із повномасштабним вторгненням 24 травня 2022 року Кабінетом Міністрів України прийнято Постанову № 617 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 17 березня 2022 р. № 300» (далі – Постанова № 617), якою обов'язкове використання електронного підпису на захищеному носії в Україні відтермінували на період дії воєнного стану та протягом 6 місяців із дня його припинення [6].

Оскільки на момент прийняття Постанови № 617 карантин продовжено не було і він повинен був закінчитися 31 травня 2022 року, то з 1 червня 2022 року користувачі електронних довірчих послуг втратили б можливість використовувати електронні підписи без їх зберігання на захищених носіях інформації. Про це стало відомо з пресрелізу Міністерства цифрової трансформації [7].

Користувачі електронних довірчих послуг з 1 червня 2022 року зможуть і надалі використовувати удосконалені підписи, що базуються на кваліфікованих сертифікатах для електронної взаємодії фізичних та юридичних осіб, а також автентифікації в держсистемах.

Таким чином можливість використання електронних підписів та печаток, що базуються на сертифікатах відкритого ключа, виданих кваліфікованими надавачами електронних довірчих послуг без відомостей про те, що особистий ключ зберігається на засобі кваліфікованого електронного підпису чи печатки, продовжено на період дії воєнного стану на території України та протягом 6 місяців з дня його скасування чи припинення.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам»: Закон України від 15.03.2022 р. № 2137–ІХ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-20#Text> (дата звернення 20.05.2023).

2. Постанова дізнавача, слідчого, прокурора як окремих вид процесуального рішення: про нормативне регулювання, особливості, процесуальну форму, зміст та значення: *advokat post / А. Іванець*. URL: <https://advokatpost.com/postanova-diznavacha-slidchoho-prokurora-iaak->

okremyj-vyd-protseusualnoho-rishennia-pro-normatyvne-rehuliuвання-
osoblyvosti-protseusualnu-formu-zmist-ta-znachennia-rozpoviv-advokat-
andrij-ivanets/ – Назва з екрана (дата звернення 20.05.2023).

3. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 р.
№ 2155-VIII. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19> (дата звернення: 21.05.2023)

4. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон
України від 22.05.2003 р. № 851-IV. Законодавство України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15> (дата звернення: 21.05.2023).

5. Що таке кваліфікований електронний підпис (КЕП)?
URL: <https://dmsu.gov.ua/faq/shho-take-kvalifikovaniy-elektronnij-pidpis-ker.html> – Назва з екрана (дата звернення: 22.05.2023).

6. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України
від 17 березня 2022 р. № 300: Постанова Кабінету Міністрів України
від 24 травня 2022 р. № 617. Законодавство України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/617-2022-%D0%BF#Text> (дата
звернення: 22.05.2023).

7. Електронний підпис у воєнний час: юридична газета. URL:
<https://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/elektronniy-pidpis-u-voenniychas.html> – Назва з екрана (дата звернення: 22.05.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-318-0-30>

Боровик А. В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінально-правових
та адміністративно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука*

СУБ'ЄКТИ ЗЛОЧИНІВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТАТТЯМИ 351, 351-1, 351-2 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Незважаючи на те, що статті 351, 351-1, 351-2 КК України містять
підстави кримінальної відповідальності за однорідні кримінальні
правопорушення, що полягають у перешкоджанні діяльності представ-
ників держави чи відповідних органів влади, законодавець використав
різні підходи до визначення суб'єктів цих деліктів. Лише у статтях 351
та 351-1 КК України суб'єкт кримінального проступку спеціальний –